

פרק 17 - סדר ציבורי

מקורות והגדרות

לוחות 1-4: הלמ"ס

- **עבריינים** - אנשים שהורשעו על עבירות פליליות רציניות במשך השנה. אדם שהורשע במשך השנה יותר מפעם אחת, נכלל בלוחות אלה פעם אחת בלבד.
- **עבריין צעיר** - עבריין שנשפט בבית משפט שלום לנוער והורשע בדין. ביוני 1984 הורד הגיל המינימאלי של האחריות הפלילית מ-13 ל-12 שנה.
- **עבריין חדש** - מי שחויב בדין עד סוף השנה הנחקרת בהרשעה אחת בלבד, גם אם כללה יותר מעבירה אחת שבגינה הורשע.
- **עבריין מועד** - אדם שהורשע עד סוף השנה הנחקרת בשתי הרשעות או יותר, בין אם ההרשעות היו כולן באותה שנה או שנצברו משנים קודמות.
- **סוג העבירה** - לפי סיווג אחיד הנמצא בשימוש המשטרה, הלמ"ס, וגופים אחרים. בעיבודים הסטטיסטיים נקבע סוג העבירה, במקרים של אישום בהפרה של יותר מאשר סעיף חוק אחד, לפי סעיף החוק החמור ביותר בהאשמה ובהרשעה.

לוח 5: משרד העבודה והרווחה, שרות המבחן למבוגרים, מחוז ת"א והמרכז

- **מבוגרים בטיפול שירות המבחן** - עבריינים מבוגרים (מעל גיל 18) שהופנו במשך השנה על ידי בית-משפט לשירות המבחן למבוגרים לחקירה והכנת תסקיר ו/או שנידונו לסנקציות עונשיות בפיקוח קצין מבחן (מבחן, מבחן סמים ושירות לתועלת הציבור).

לוחות 6-9: משטרת ישראל, המטה הארצי, מדור סטטיסטיקה

- **תיקי חקירה** - רישומים של אירועים פליליים שנרשמו בפנקס ההאשמות של המשטרה. תיק חקירה יכול לכלול יותר מאשר אירוע פלילי אחד וכן יותר מאשר עבריין אחד.
- **פרטי אירוע** - הגדרה זו מקבילה לתיקי חקירה (ההגדרה נוספה בשנת 2004).
- **אי-תביעה** - חקירה משטרתית שמסתיימת בלא פתיחת תיק פלילי ובלא רישום פלילי, מאחר שלחשוד אין רישומים קודמים במשטרה, ומאחר שנסיבות העבירה קלות.
- **חשודים** - חשודים שהתגלו בתיקי חקירה במשך השנה. כל חשוד נמנה פעם אחת במשך השנה, על פי העבירה החמורה ביותר שבביצועה הוא חשוד.

החל בשנת 2004 שונתה צורת הצגת הנתונים והם כוללים עתה הן תיקי חקירה (פ"א, פרטי ארוע) והן תיקי אי-תביעה (א"ת). הנתונים שפורסמו בלוחות בשנים קודמות עבור "תיקי חקירה" דומים לנתונים מסוג פרטי ארוע.

לוח 10: הנהלת בתי המשפט, מד"ע, (מחקר, דו"חות, הערכה)

תיקים עיקריים - לא כולל תיקי בקשות באזרחי ותיקי בקשות בפלילי (כמו דחיית מועד דיון, צו עיכוב יציאה מהארץ).

בית משפט לענייני משפחה - שוכן ברמת גן.

תיאור והסבר

1. עבריינים מבוגרים וצעירים

בשנת 2005 הורשעו 3,031 עבריינים מבוגרים תושבי העיר בהשוואה ל-2,437 ב-2004. מספר העבריינים המבוגרים בעיר בשנת 2005 היה 8.1% מכלל העבריינים המבוגרים בישראל. ב-2005 שיעור העבריינים היהודים ואחרים (כולל יהודים, נוצרים וללא סווג דת) ל-1,000 תושבים בגילאי 18 ומעלה בעיר היה 8.7, גבוה מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 6.6. כמו כן, שיעור העבריינים המבוגרים (מגיל 18 ומעלה) הערבים ל-1,000 תושבים בעיר היה 51.6, גבוה יותר מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 16.4.

מספר העבריינים המבוגרים היהודים בעיר בשנת 2005 היה 2,353, 82% מהם היו גברים ו-18% נשים (לוח 17.2). השוני בקרב העבריינים היהודים בין נשים לגברים מתבטא גם במועדות הפשע; 67% מהגברים העבריינים הם מועדים לעומת 45% מהנשים. מעל למחצית מהעבריינים היהודים הם בגילאי 18 - 39 (54%) בדומה לשנה הקודמת. התפלגות העבריינים היהודים לפי יבשת לידה היא כדלהלן: 72% הם ילידי ישראל, 17% - ילידי אירופה-אמריקה ו-11% ילידי אסיה-אפריקה (לוח 17.2).

מספר העבריינים המבוגרים באוכלוסייה הערבית ב-2005 עמד על 488; 91% מהם גברים ו-9% נשים. בקרב הגברים אחוז המועדים הוא 84% ובקרב הנשים - 44% (לוח 17.2).

לאורך השנים ישנה מגמה ברורה של עלייה מתמדת במספר העבריינים המבוגרים תושבי העיר שחויבו בדין. בין 1990 ל-2005 הייתה עלייה משמעותית של 109% במספר העבריינים המבוגרים שהורשעו וישנה גם עלייה בשיעור העבריינים ל-1,000 תושבים (מגיל 18 ומעלה). אחוז העבריינים החדשים מסך כל העבריינים עלה מ-28% בשנת 1990 ל-36% בשנת 2000 ונשאר יציב מאז. אחוז הנשים שהורשעו מתוך כלל העבריינים נשאר יציב בין השנים 1990 ל-2004 ועמד על כ-12%, אולם בשנת 2005 חלה עלייה ואחוז זה עמד על 16%.

כמו כן, ברוב סוגי העבירות הייתה עלייה ניכרת בין השנים 1990 ל-2005. העלייה הניכרת ביותר הייתה במספר העבירות כלפי גופו של האדם וכלפי הסדר הציבורי. בשנת 1990 היו 139 עבירות כלפי גופו של האדם ואילו ב-2005 היו 422, עלייה של כ-204% ובשנת 1990 היו 354 עבירות כלפי הסדר הציבורי ואילו ב-2005 היו 971, עלייה של 174% (לוח 17.3).

מספר העבריינים היהודים הצעירים (קטינים) תושבי ת"א-יפו שחויבו בדין ב-2005 היה 136 בדומה ל-2004 והוא מהווה 6.8% מכלל העבריינים הצעירים בישראל. בקרב העבריינים הקטינים היהודים ואחרים בולטת השכיחות של הרשעות על עבירות כלפי רכוש - 37%. האחוז המקביל בקרב המבוגרים הוא 15% (לוחות 17.1 ו-17.4).

מספר העבריינים הצעירים מקרב האוכלוסייה הערבית ב-2005 עמד על 53. למעלה ממחציתם הורשעו על עבירות רכוש. האחוז המקביל בקרב המבוגרים הערבים הוא 26% (לוחות 17.1 ו-17.4).

בין שנת 2000 לשנת 2005 ירד מעט מספרם הכולל של העבריינים הצעירים שחוייבו בדין שהם תושבי העיר. בנוסף, היה שינוי בסוג העבירות בגינם הורשעו. בשנת 2005 חל גידול של כ-112% בעבירות כלפי הסדר הציבורי ושל כ-47% בעבירות רכוש בהשוואה לשנת 2000 (לוח 17.4).

2. שירות המבחן

מספר המבוגרים תושבי תל-אביב-יפו שהופנו לשירות המבחן למבוגרים לחקירה ו/או למבחן (ראה הגדרות) עמד ב- 2006 על 1,977 בהשוואה ל- 2,123 ב-2005; זוהי ירידה של כ-7%. גם בשנת 2005 הייתה ירידה של 3% בהשוואה ל- 2004. לשם השוואה, בשנת 1998 מספר המבוגרים בטיפול שירות המבחן היה 771, ובשנת 2001 - 1,270. דהיינו, למרות הירידה המאפיינת את השנתיים האחרונות, בעשור האחרון הייתה בסה"כ עלייה במספר המבוגרים תושבי ת"א-יפו שהופנו לשירות המבחן. מתוך 1,977 המבוגרים שהופנו לשירות המבחן בשנת 2006, 91% גברים. העבירות המרכזיות הן אלימות במשפחה - 33% וסמים - 26% (לוח 17.5).

3. קטינים עוברי חוק ונפגעי עבירה

מספר הקטינים, שהם תושבי תל-אביב-יפו, הנמצאים בטיפול של שירות המבחן לנוער לאחר החלטת בית משפט (דהיינו, הואשמו ע"י המשטרה בביצוע עבירות, הופנו אל שירות המבחן לנוער וניתנה לגביהם החלטה - סגירת התיק ע"י המשטרה או החלטה של בית המשפט לנוער, כולל זיכוי) הגיע ל- 442 בשנת 2005 (בהשוואה ל-707 ב-2004 ו-422 ב-2003). כלומר, בשנת 2005 נבלמה מגמת העלייה במספר הקטינים הנמצאים בטיפול של שירות המבחן לנוער שהייתה בין השנים 2002 ועד 2004.

בשנת 2005, שיעורם ל-1,000 מכלל הקטינים בעיר עמד על 5.9, בהשוואה לשיעור הארצי שעמד על 4.9 (בירושלים - 3.1 ובחיפה - 7.4).

לעומת זאת, מספר הילדים בגילאי 0-14 תושבי העיר שנחקרו ע"י חוקרי ילדים, והיו מעורבים בעבירות מין (כנפגעים, כעדים או כחשודים) או נפגעו מהתעללות של ההורים, עמד ב-2005 על 556 ועלה ב-26% בהשוואה לשנת 2004 (המקור לסעיף זה הוא: שנתון סטטיסטי של המועצה לשלום הילד, ירושלים 2006).

4. תיקים ועבירות

ב-2006 נפתחו במשטרה 50,668 תיקי חקירה (תיקי פרטי ארוע) של אירועים פליליים שאירעו בעיר, בדומה ל-50,792 ב-2005 (לוח 17.6). אחוז תיקי החקירה בת"א-יפו מתוך כלל התיקים שנפתחו בישראל עמד בשנת 2006 על 12.4%, בדומה ל-2005 (12.3%). מהנתונים עולה כי, בשנת 2006 נסגרו 5,414 תיקים (אי תביעה), שהם 9.7% מסך כל התיקים שהתקבלו במשטרה.

בשנת 2006 הייתה עלייה של 61% בעבירות כלפי בטחון המדינה, 11% בעבירות של סדר ציבורי ו-11% בעבירות כלפי גופו של האדם בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. לעומת זאת, בהשוואה לשנת 2005, בשנת 2006 הייתה ירידה של 3% בעבירות כלפי רכוש ושל 7% בעבירות כלפי מוסר (הכוללות שימוש בסמים, סחר בסמים והחזקתם שלא לצריכה עצמית).

בשנים 1986-2005, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין 12% ל-17%. אחוזים אלה הם למעלה מפי שניים מאחוז אוכלוסיית העיר מישראל. אולם אין להסיק מכך שתושבי העיר סובלים יותר ממעשי עבריינות בהשוואה לתושבי ערים אחרות בישראל. שכן שוהים בעיר מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים.

חלק ניכר מתיקי החקירה ב-2006 (69%) היו על עבירות רכוש. מכלל התיקים הנמנים עם עבירות רכוש: 27% - גניבות מרכב, 15% - התפרצות לדירה, 12% - שימוש ברכב ללא רשות, 6% - התפרצות לעסק או למוסדות ו-5% גרימת נזק לרכוש בזדון (לוח 17.6). יש לציין ש-28% ממקרי הכייסות, 26% ממקרי חטיפת ארנקים ו-21% ממקרי השוד בישראל אירעו בתל-אביב-יפו (לוח 17.7).

ב-32% מתיקי החקירה שנפתחו בתל-אביב-יפו נתגלו חשודים (האחוז המקביל בישראל הוא 37%). יש שוני בנידון בין העבירות השונות: ברוב עבירות הרכוש הקלות יחסית כגון: כייסות וגניבות מרכב אחוז גילוי חשודים היה נמוך. ואילו, בעבירות רצח, אונס, ובניסיונות לרצח וכן בעבירות סמים (סחר בסמים, החזקה או שימוש בהם) אחוז הגילוי היה גבוה והוא נע בין 69% ל-100%.

לאורך השנים ישנה עלייה מתמדת במספר ההתפרצויות וגניבות מתוך בתי מגורים (לוח 17.8). למשל, ב-2006 היו 5,550 התפרצויות וגניבות מתוך בתי מגורים בהשוואה ל-4,361 בשנת 2002. זוהי עלייה של 27% במשך ארבע שנים. לעומת זאת, ישנה ירידה מתמדת במספר ההתפרצויות וגניבות מתוך משרדים; בשנת 2002 היו 1,571 התפרצויות וגניבות מתוך משרדים בהשוואה ל-921 בשנת 2005 - זוהי ירידה של 41%.

מהנתונים על עבירות נבחרות לפי רובע בעיר (לוח 17.9) עולה כי בשנת 2006, באזור מרכז העיר (רובע 5) בוצעו עבירות הרכוש הרבות ביותר - 5,262 עבירות ובדרום העיר (רובע 8 - אזור התחנה המרכזית) נפתח המספר הרב ביותר של תיקי סמים (668) בהשוואה לאזורים האחרים ברחבי העיר. גם, ביפו (רובע 7) ישנו מספר גבוה של עבירות רכוש ותיקי סמים (4,522 ו-313, בהתאמה). יש לזכור שעבירות אלה עלולות להתבצע ע"י אזרחים שאינם תושבי תל-אביב-יפו והתרחשו בעיר בגלל מרכזיותה והמספר הרב של אנשים המגיעים אליה מדי יום.

בכל הקשור לתיקי הנוער, בשנת 2006 באזור יפו (רובע 7) נפתחו מספר תיקי הנוער הרבים ביותר (19.7% מכלל התיקים). כמות זו גדולה יחסית בהשוואה למספר התיקים של בני נוער שנפתחו ברבעים 1 ו-2 (צפון העיר), 10.2% ו-5.2%, בהתאמה, ברובע 5 (במרכז העיר), 12.5% ומאלה שנפתחו ברבעים 8 ו-9 (דרום ומזרח העיר), 14.8% ו-11.8%, בהתאמה. גם בשנת 2005, 19.1% מתיקי הנוער נפתחו באזור יפו.

5. בתי המשפט בתל-אביב-יפו

בבתי המשפט בתל-אביב-יפו מתנהלת פעילות משפטית ענפה. ב-2006, הוגשו בבית המשפט המחוזי בת"א-יפו 37% מהתיקים שהוגשו בכל הארץ, 34% מהתיקים בבית משפט שלום (למעט תעבורה), 36% מהתיקים בבית הדין האזורי לעבודה, 22% מהתיקים בבית משפט לענייני משפחה, 24% מהתיקים בבית משפט לתעבורה ו-15% מהתיקים בבית משפט שלום לנוער (לוח 17.10).